

Як структурувати власне висловлення з української мови?

Як композиційно структурувати власне висловлення, щоб дотриматися всіх вимог, визначених у відкритому тестовому завданні?

Власне висловлення як текст необхідно структурувати так, щоб забезпечити дотримання всіх вимог, що визначені в умові відкритого тестового завдання.

Умовою відкритого тестового завдання визначено, що у власному висловленні мають бути такі елементи:

- теза;
- два-три переконливі аргументи;
- приклад із літератури або іншого виду мистецтва;
- приклад з історії чи з особистого досвіду учасника тестування;
- висновок.

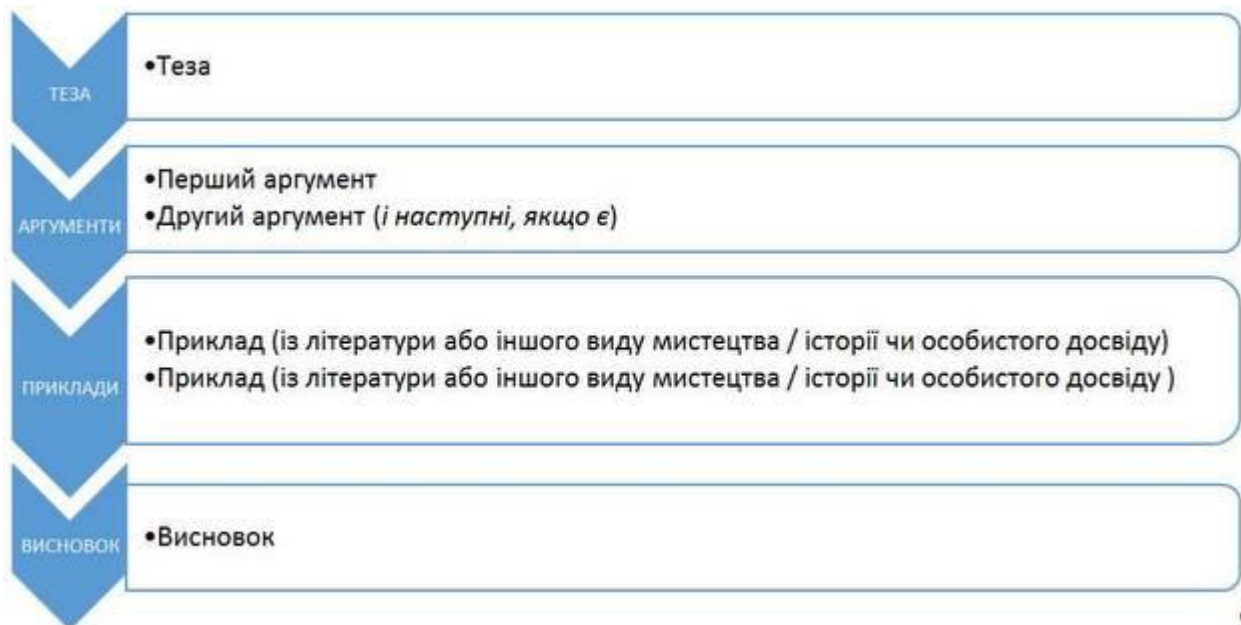
Практика показує, що на сьогодні найчастіше використовуваними композиціями для структурування змісту власного висловлення є такі три варіанти (*приклади цих варіантів подаються з розрахунку, що аргументів у власному висловленні лише два й прикладів – теж лише два*).

ВАРІАНТ 1

ВАРІАНТ 1 передбачає **чотириблокову композицію** власного висловлення:

- 1) теза;
- 2) усі аргументи, які подаються разом;
- 3) усі приклади, які подаються разом;
- 4) висновок (див. модель 1 й приклад 1).

Модель 1

Приклад 1 власного висловлення за чотириблоковою композиційною моделлю (теза – аргумент 1 + аргумент 2 – приклад 1 + приклад 2 – висновок)

У чому полягає небезпека швидкого технічного прогресу?

Теза. Сучасний світ не можна уявити без різноманітних технічних пристроїв, кількість яких із кожним днем збільшується, так само, як і покращується їхня якість і функціональність. За цих умов людство все більше й більше починає залежати від техніки, наражаючись на небезпеку в якийсь момент свого існування повністю перетворитися на раба власних винаходів, що врешті може спричинити до деградації суспільства й поступової втрати людиною того, що робить її людиною – душі.

Аргумент 1. Мої побоювання зумовлені тим, що поряд із швидким покращенням якості й функціональності техніки не спостерігається підвищення культурного рівня людей як інтелектуальних і духовних істот: більшість у цьому світі як була «обмеженими» споживачами, так і залишається, а нові технічні пристрої ще більше сприяють тому, що «сірі» люди перетворюються не просто на бездумних істот, а на якусь нікчемну біомасу. **Аргумент 2.** Ще більший же страх у мене викликає той факт, що людство навіть у найгуманніших винаходах як колись, так і нині спромагається виявити те, як їх можна використати на шкоду іншим, наприклад, для ведення війни, знищення небажаних тощо.

Приклад 1. Страшною, як на мене, ілюстрацією того, що технічний прогрес не сприяє розвитку людини, а гальмує його, є, на жаль, значна частина моїх однолітків. Зараз куди не глянь майже кожен підліток має якийсь «навернутий» технічний пристрій, однак замість того, щоб використовувати цю техніку для підвищення інтелектуального рівня, молоді люди застосовують її лише для того, щоб «стріляти в стрілялки» й «бродити в бродилки» (цитати з лексикону молоді), поступово перетворюючись в якихось зомбі, повністю загублених для суспільного життя.

Приклад 2. Прикладом же, який цілком переконує в тому, що людство зі своїми технічними новинками поводить себе як якийсь маніяк, схильний до самогубства, є фільм відомого американського кінорежисера Д. Кемерона «Аватар». У цій стрічці добре показано, як людина, навіть освоївши космічні простори, залишається бридкою й нікчемною істотою, готовою за право володіти знищити цілу цивілізацію, у тому числі й свою.

Висновок. Наведені міркування послідовно доводять виправданість моєї тези стосовно того, що нинішній швидкий розвиток техніки зовсім не є показником швидкого розвитку людського духу й духовності. Швидше навпаки: наша духовність зараз піддається страшній перевірці технікою. На жаль, душа поки що програє двобій із твариною, яка сидить у середині кожного з нас і на сьогодні знайшла собі потужного помічника у вигляді технічних засобів.

Перший варіант має певні переваги й недоліки.

Переваги й недоліки першого варіанту структурування змісту власного висловлення

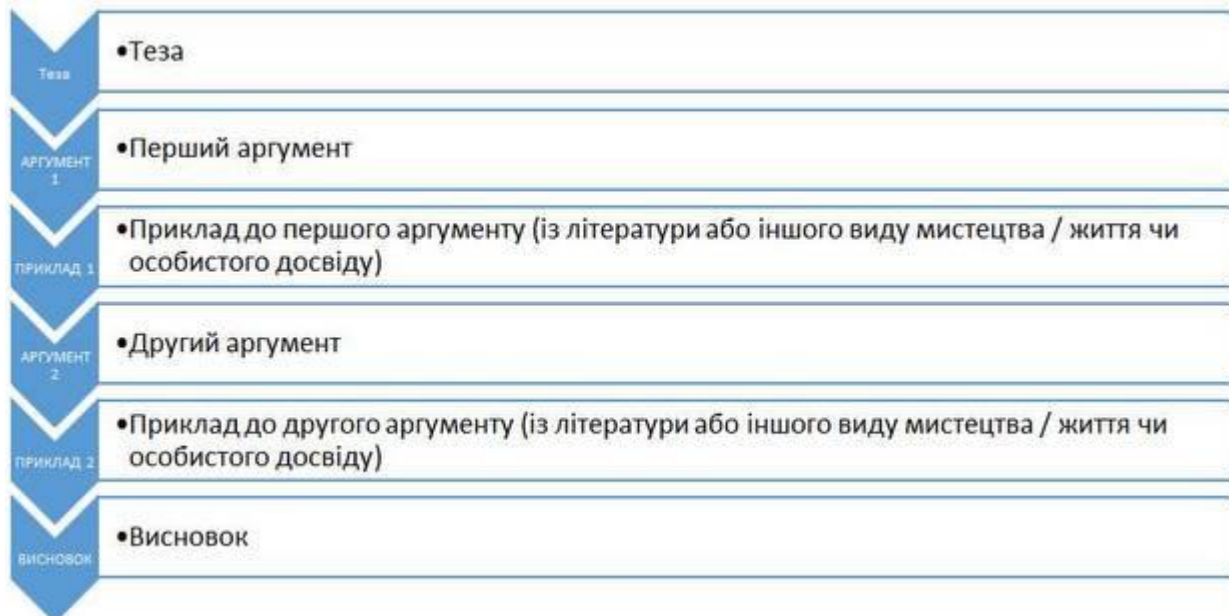
Переваги	Недоліки
Учасник не забуває навести два-три аргументи, оскільки вони подаються одним блоком.	Учасник наражається на небезпеку заплутатися у власних аргументах, переливаючи «з порожнього» ті самі міркування внаслідок того, що аргументи подаються в одному місці.
Учасник не забуває навести щонайменше два приклади (які передбачені умовою завдання), оскільки вони подаються одним блоком.	Учасник наражається на небезпеку: 1. Надати обидва приклади для підсилення лише одного з аргументів; 2. Заплутатися у власних прикладах унаслідок того, що в процесі введення першого прикладу забути про те, що мав би ілюструвати другий приклад.

ВАРІАНТ 2

ВАРІАНТ 2 передбачає окреме подання аргументів, після кожного з яких надається відповідний йому приклад. Таким чином, власне висловлення, створене за цим принципом, складається із **шести блоків**:

- 1) *теза*;
- 2) *аргумент перший*;
- 3) *приклад до аргументу першого*;
- 4) *аргумент другий*;
- 5) *приклад до аргументу другого*;
- 6) *висновок (див. модель 2 й приклад 2)*

Модель 2

Приклад 2 власного висловлення за шестиблоковою композиційною моделлю (теза – аргумент 1 – приклад 1 – аргумент 2 – приклад 2 – висновок)

Як молодь може впливати на соціальні процеси в країні?

Теза. Після довгих і страшних років панування радянського тоталітаризму наш народ намагається вже майже впродовж трьох десятиліть розпрощатися з антилюдяною спадщиною минулого й перейти на цивілізовані, демократичні, рейки розвитку. У цьому процесі перетворення України в країну, якою хотітиметься пишатися, молодь може відіграти неабияку роль за умови, якщо виявить свою небайдужість, громадську активність, намагатиметься реалізувати себе як людей нового світогляду, людей освічених і творчих. Що ж саме і як може зробити сучасна українська юнь, щоб пришвидшити процеси трансформації нашої країни в цивілізовану соціальну державу?

Аргумент 1. По-перше, для впливу на процеси в країні молоді люди можуть утворювати громадські й волонтерські організації, у межах яких здійснювати різноманітні соціально значущі проекти. Саме в цих організаціях відбуватиметься гартування нової генерації громадян, здатних надалі успішно вести країну до кращого, ніж зараз, життя.

Приклад 1. У тому, що молоді під силу гуртом змінювати реальність навколо себе, я переконався, узявши участь в одному з великих загальноукраїнських екологічних проектів, метою якого було формування мережі громадських організацій, які б боролися проти жорстокого поводження із тваринами. Нашими спільними зусиллями по всій країні були створені відповідні організації в багатьох містах і селищах. На сьогодні ці структури справляють значний вплив на політику місцевих влад у сфері захисту тварин.

Аргумент 2. По-друге, щоб змінювати соціальну реальність, молоде покоління українців може піти найпростішим, як на мене, шляхом – здобути якісну освіту й стати успішними фахівцями, майстрами своєї справи, які будуть здатні формувати як власне життя, так і життя країни в цілому. У такий спосіб молодь зможе змінити попередників, які, на жаль, не завжди здатні бути ефективними лідерами в нових умовах.

Приклад 2. Згадаймо закінчення філософської поеми нашого видатного поета Івана Франка «Мойсей». Хто прийшов на зміну Мойсею, який упав під тягарем власного безсилля й невпевненості? – Молодий і завзятий Єгошуа – людина, яка знає як іти, куди іти, до чого прагнути, людина, яка здатна повести народ до кращого життя в землі обітованій. Отак і освічена українська молодь може стати невдовзі тим «тяглом», яке виведе нашу країну в ряд передових держав світу.

Висновок. Таким чином, мої міркування переконливо показують, що на сьогодні молоді шляхом участі в громадському житті й здобуттю якісної освіти цілком під силу стати авангардом тих сил, які поміняють обличчя України, перетворивши її в «країну мрії».

Другий варіант має свої плюси й мінуси.

Переваги й недоліки **другого варіанту** структурування змісту власного висловлення

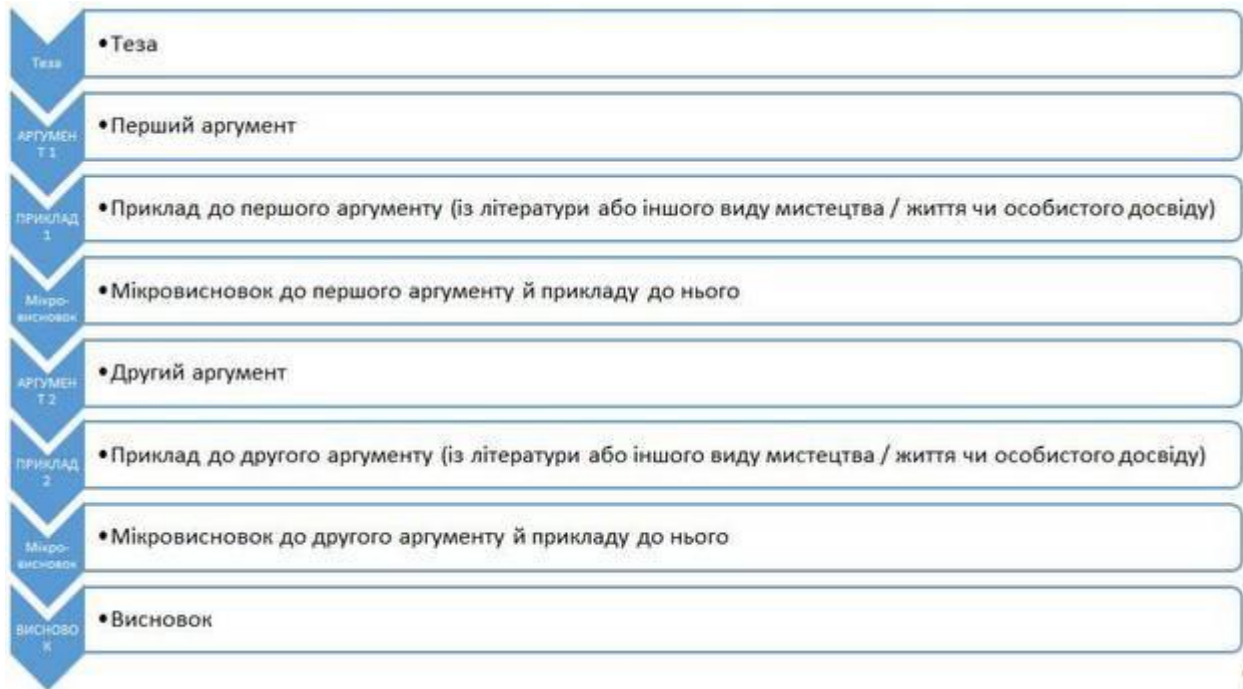
Переваги	Недоліки
Учасник чітко розмежовує аргументи й не заплутується в них.	Учасник може мати труднощі з уведенням другого аргументу, оскільки після першого прикладу не завжди легко знайти потрібні мовні засоби, які б показали, що

	починається наступний елемент доведення.
Учасник чітко розуміє, який приклад буде найбільш доцільним для кожного окремого аргументу.	Учасник наражається на небезпеку у висновку акцентувати увагу лише на тому, що було в останньому аргументі й прикладі.

ВАРІАНТ 3

ВАРІАНТ 3 в основних рисах повторює другий, однак після блоків «аргумент+приклад» вводиться такий елемент тексту, як мікрОВисновок. Таким чином, власне висловлення має **восьмиблокову структуру** (див. модель 3 й приклад 3).

Модель 3

Приклад власного висловлення за восьмиблоковою композиційною моделлю (теза – аргумент 1 + приклад 1 – мікрОВисновок 1 – аргумент 2 – приклад 2 – мікрОВисновок 2 – висновок)

Чому саме благодійність варто вважати найбільшим проявом гуманності?

Цілком справедливим, як на мене, є твердження про те, що благодійність є найбільшим проявом гуманності. Щоб довести свою позицію, спочатку спробую розібратися в тому, що ж таке гуманність і в чому вона може виявлятися. На цьому ґрунті в мене з'явиться можливість піти далі й, по-перше, з'ясувати, чи дійсно благодійність є одним із виявів гуманності, і, по-друге, обґрунтувати те, що саме цей вияв є найбільшим, найзначущішим із-поміж інших.

На мою думку, гуманність – це здатність однієї людини ставитися по-людськи до іншої людини. Ця здатність виявляється багато в чому, наприклад, у чуйності, повазі, любові до інших, умінні співпереживати їм, прощати їхні людські недоліки й вади. Гадаю, до переліку цих виявів беззастережно може бути віднесена й благодійність, адже безсумнівно можна вважати те, що гуманній людині конче має бути притаманна здатність роботи добро іншим, яку й називають благодійністю.

У зв'язку з цим виникає питання: які ж є підстави стверджувати, що саме благодійність, а не якась інша здатність людини, є найвищим виявом гуманності? Відповідь на нього, гадаю, можна знайти, проаналізувавши різницю, наприклад, між чуйністю й благодійністю як характеристиками гуманної людини.

Яка ж це чуйна людина? Та, яка бачить біду іншого й у неї болить серце за нього. Наприклад, чуйними можна назвати тих чоловіків і жінок, що, будучи свідками несправедливої обмови в суді Марусі Чурай – головної героїні роману у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай», – щиро вболівали за дівчину. На жаль, благодійниками їх аж зовсім не назвеш: що користі, що вони поспівчували? Похитали головами, пожурилися, та й розійшлися... А на Марусю все так само чекає покара... Отже, безперечно маючи підстави відносити чуйність до виявів людського в людині, цю здатність усе ж не варто вважати найвищим виявом гуманності.

На мою думку, набагато ближче до істини ми будемо тоді, коли саме благодійність назвемо вершинним виявом гуманності. Аргументом на користь цього твердження є щонайменше те, що благодійність завжди є реальною справою – добровільною безкорисливою матеріальною, фінансовою, організаційною чи якоюсь іншою допомогою однієї людини чи групи людей іншій людині або групі людей, які такої допомоги потребують. Отже, на відміну від інших виявів, які, умовно кажучи, є пасивними реалізаціями гуманності, благодійність передбачає дієве ставлення людей до один одного, спрямоване на підтримку тих і допомогу тим, хто того потребує. Таке розуміння сутності благодійності й стверджує мене в думці, що саме ця здатність людської природи є найвищим виявом людського в цій природі.

Не просто поспівчувати, не просто любити, не просто бути добрим, а, відкинувши власні інтереси й проблеми, поспішати на допомогу іншим! Ось насправді людяний і людський крок, на який, на жаль, у реальному житті далеко не кожен здатний. Мабуть, саме тому благодійність завжди в народі вважалася й уважається вищою чеснотою, а ті, хто здатні на неї, здобуваються на щирі шану й пам'ять. Так, наприклад, «золотими літерами» в народній пам'яті записані імена Костянтина Острозького, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи та багатьох інших. На кошти цих благодійників свого часу будувалися церкви й монастирі, друкувалися книги, рятувалися життя. Інші ж тисячі й тисячі благодійників, які колись ставали й нині продовжують ставати на шлях творення й примноження добра у цьому світі, також не забуваються: якщо не в людській пам'яті, то, я впевнена, на скрижалях Небесного Отця записана кожна справді людська справа...

Третій варіант композиційного структурування власного висловлення є оптимальним, оскільки автор власного висловлення, пишучи мікрорисновки до блоків «аргумент+приклад», має можливість поетапно контролювати виклад думок, оцінюючи змістовність, логічність попередньо написаного. Крім цього, мікрорисновки стають добрим матеріалом для формулювання загальних висновків до власного висловлення в цілому.

Логіка викладу думок за умови використання третього варіанту композиційного структурування власного висловлення орієнтовно відбита в такій моделі (див. модель).

Модель логіки викладу думок у власному висловленні

(за умови використання третього варіанта структурування композиції власного висловлення)

Теза. Я думаю так!

Аргумент 1. Я так думаю, тому що...

Приклад до аргументу 1. Мої міркування найточніше ілюструє такий приклад...

Мінівисновок до аргументу 1 і прикладу 1. Ілюстрація унаочнює, що аргумент 1 правильний і належним чином підтверджує тезу.

Аргумент 2. Я думаю так ще й тому, що...

Приклад до аргументу 2. Мій аргумент якнайкраще може проілюструвати такий приклад...

Міні-висновок до аргументу й прикладу 2. Ілюстрація показує, що аргумент 2 належний і цілком підтверджує тезу.

Загальний висновок. Думка про те, що (я говорив у *тезі*)..., послідовно мною підтверджена аргументами, виправданість яких унаочнена прикладами з мистецтва й життя. Це дозволяє зробити висновок про виправданість мого погляду на (проблему)....